

PODSUMOWANIE

Dolny Śląsk – z całym swoim różnicowaniem krajo-
brazowo-przyrodniczym, bogactwem form i gatunków
biologicznych i wielorakim dziedzictwem kulturowym –
stanowi jeden z najbardziej atrakcyjnych regionów Polski.

Region należy do najbardziej zurbanizowanych ob-
szarów w Polsce, w miastach mieszka ponad 56% lud-
ności. Przez terytorium województwa biegną główne
europejskie szlaki transportowe, w tym jedna z najwięk-
szych europejskich rzek – Odra i coraz bardziej zysku-
jący na znaczeniu port lotniczy we Wrocławiu. Jest to
także jeden z rejonów najbardziej zasobnych w surow-
ce mineralne. Pod względem wytworzonego PKB woje-
wództwo zajmuje 4 miejsce w kraju. Znaczącym atutem
Dolnego Śląska jest również jego położenie – sąsiedz-
two Czech i Niemiec.

Pomimo wysokiego stopnia uprzemysłowienia ob-
szary użytkowane rolniczo zajmują blisko 60%, a ob-
szary chronione – 18,6% powierzchni województwa.

Województwo znajduje się w „czołówce” głównych
emitentów zarówno gazów, jak i pyłów w Polsce, pomi-
mo że emisja zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych
w porównaniu do 1991 r. zmniejszyła się – dla gazów
ogółem o 77%, pyłów o 96%.

W regionie nadal występują przekroczenia standar-
dów jakości powietrza, powodowane głównie przez tzw.
„niską” emisję i transport. Najpoważniejszym problemem
jest wysoki poziom zapylenia powietrza i przekroczenia
stężeń dwutlenku azotu w pobliżu dróg o znacznym natę-
żeniu ruchu. Obserwuje się również znaczne przekrocze-
nia poziomu normatywnego benzo(a)pirenu – widoczne
zwłaszcza na obszarach, na których dominują przestarza-
łe, indywidualne instalacje grzewcze. W letnie bardzo sło-
neczne dni występują także wysokie stężenia ozonu.

Naprzeciw tym problemom wychodzą programy
ochrony powietrza, w ramach których prowadzone są
działania prowadzące do ograniczenia emisji zanie-
czyszczeń powietrza ze źródeł komunikacyjnych oraz
emisji „niskiej” pochodzącej z indywidualnych palenisk
domowych i niewielkich kotłowni komunalnych (m. in.
PONE uchwalone dla Lubina, Polkowic i Szczawna
Zdroju). Efekt realizowanych działań naprawczych po-
winien być osiągnięty do 2020 r., jednak obecnie pro-
wadzone badania monitoringowe jeszcze nie potwier-
dzają oczekiwanych efektów.

Pomimo wzrostu potencjału przemysłowego woje-
wództwa, mierzonego zarówno wartością PKB, jak
i wielkością produkcji sprzedanej, ilość pobieranej wo-
dy i odprowadzanych ścieków w ciągu ostatnich lat ule-
gała tylko nieznacznym wahaniom. Zmienił się jedynie
sposób dystrybucji wody – zmniejszyło się zużycie na
cele przemysłowe i komunalne, wzrosło zużycie na ce-
le rolnicze. W ciągu ostatnich lat wybudowano blisko
1400 km sieci kanalizacyjnej, do której podłączono po-
nad 50 tys. nowych użytkowników. Niestety, w wielu
powiatach długość sieci kanalizacyjnej nadal jest jesz-

cze niewystarczająca i to obrazuje skalę wyzwania, jakie
należy podjąć, aby poprawić jakość wód.

Zmianie ulega także sposób oczyszczania ścieków –
przy stale rosnącej liczbie oczyszczalni ścieków coraz
większa ilość ścieków (w 2012 r. blisko 46%) poddawa-
na jest procesom oczyszczania z podwyższonym usu-
waniem związków biogenych.

Konsekwencją tych działań jest poprawa jakości
wód. Analiza wyników badań z ostatnich lat wykazuje
systematyczny spadek stężeń zanieczyszczeń, szcze-
gólnie związków biogenych.

W 46 jednolitych częściach wód (28,7% badanych
JCWP) odnotowano stan/potencjał ekologiczny dobry
lub wyższy. Są to głównie górskie zlewnie o znikomej
presji oraz niektóre zlewnie rzek nizinnych, gdzie go-
spodarka wodno-ściekowa jest uporządkowana.

Dominującym w skali województwa jest stan/potencjał
ekologiczny umiarkowany – 78 JCWP (48,8%), co obra-
zuje zarówno skalę zagrożenia nieosiągnięciem celów
RDW do 2015 r., jak i potencjalne możliwości poprawy.

Słaby stan ekologiczny wystąpił na 15,6% badanych
JCWP, głównie na rzekach, szczególnie tych mniej-
szych, będących odbiornikiem ścieków komunalnych,
gdzie odprowadzane ścieki są oczyszczone zgodnie
z obowiązującymi przepisami, jednakże ich ładunek
przekracza możliwości samooczyszczania się rzek. Na
całym obszarze województwa nie odnotowano złego
stanu ekologicznego wód.

O złym stanie chemicznym wód powierzchniowych,
stwierdzonym w większości badanych JCWP, decydo-
wały stężenia WWA.

Pomimo pozytywnej tendencji spadkowej azotu
ogólnego i fosforu, nadal w 58% badanych JCWP Do-
lnego Śląska występuje zjawisko eutrofizacji, o której
decydują głównie wartości parametrów biologicznych.

Wyniki monitoringu diagnostycznego wód podziem-
nych wykazują, że 80% to wody reprezentujące dobry
stan chemiczny (klasy I-III), a 20% to wody o słabym
stanie chemicznym (klasy IV-V). Wyniki badań monito-
ringu operacyjnego potwierdzają przewagę wód dobrej
jakości. Badania jakości wód podziemnych na obsza-
rach narażonych na zanieczyszczenia związkami azotu
ze źródeł rolniczych wykazały brak zanieczyszczenia ty-
mi związkami.

Grunty orne stanowią prawie 44% powierzchni woje-
wództwa, a dobre gleby i korzystny klimat sprzyjają roz-
wojowi rolnictwa i wysokim plonom. Przeważają tutaj gle-
by o odczynie lekko kwaśnym, o niskiej i średniej zawar-
tości fosforu, średniej zawartości potasu, średniej i bar-
dzo wysokiej zawartości magnezu. Badania gleb prowa-
dzone w 2012 r. wykazały przekroczenie dopuszczalnych
wartości stężeń w odniesieniu do cynku, ołowiu, miedzi,
niklu, arsenu, a także DDT i sumy WWA (w tym w ponad
50% próbek benzo(a)pirenu). W województwie systema-
tycznie są podejmowane działania rekultywacyjne.

Ważnym czynnikiem wpływającym na komfort życia mieszkańców jest klimat akustyczny. Na podstawie badań monitoringowych można jednoznacznie stwierdzić, że na terenie naszego województwa problem uciążliwości akustycznej związany jest głównie z hałasem o charakterze komunikacyjnym (drogowym). Niewydolność układów komunikacyjnych oraz niewystarczająca infrastruktura drogowa (mosty, parkingi typu „parkuj i jedź”) są przyczyną znacznych przekroczeń standardów ochrony środowiska w zakresie hałasu.

W ostatnich latach nieznacznie malała ilość odpadów komunalnych zebranych ogółem przy jednoczesnym wzroście ilości odpadów zebranych selektywnie. Jednakże udział tych ostatnich (9% w 2012 r.) w dalszym ciągu pozostaje na zbyt niskim poziomie i odbiega od notowanego w innych krajach Unii Europejskiej. Należy mieć nadzieję, że nowe rozwiązania prawne i organizacyjne dotyczące zbiórki odpadów komunalnych wpłyną na znaczny wzrost stopnia segregacji odpadów oraz ich odzysku do dalszej przeróbki.

Poprawa stanu środowiska nie jest możliwa bez skutecznej egzekucji obowiązującego prawa. Jest to – obok prowadzonych działań naprawczych – ważny element polityki środowiskowej, realizowany przez organy administracji rządowej i samorządowej. Jest to także instrument oddziaływania przez społeczeństwo na stan środowiska realizujący się na linii: wniosek o interwencję-kontrola-egzekucja prawa.

W 2012 r. prawie co czwarty wniosek o interwencję zakończył się kontrolą, niezależnie od kontroli planowych i działań dotyczących zapobiegania poważnym awariom. W wyniku kontroli zostało podjętych wiele działań zapobiegawczych, poczynwszy od zarządzeń po kontrolnych, poprzez decyzje karne i grzywny aż do wniosków do organów ścigania.

Kolejnym ważnym elementem polityki środowiskowej jest działalność edukacyjno-informacyjna instytucji odpowiedzialnych za wszelkie działania w obszarze ochrony środowiska. Mamy nadzieję, że niniejszy raport choć po części to zadanie realizuje.